

Təbib

Təsisçi: Azərbaycan Tibb Universiteti

Qəzet 1933 -cü ildən çıxır. <http://www.amu.edu.az> № 04 (1687) 28 fevral 2019 - cu il

Qiyməti 50 qəpik

Xocalı soyqırımının 27-ci ildönümü ilə əlaqədar Bakıda ümumxalq yürüşü keçirilib

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev yürüşdə iştirak edib

Bəşər tarixində ən qanlı cinayətlərdən biri olan Xocalı soyqırımının 27-ci ildönümü ilə əlaqədar fevralın 26-da Bakıda ümumxalq yürüşü keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və ailə üzvləri yürüşdə iştirak ediblər.

Paytaxtın Azadlıq meydanından Xətai rayonunda ucaldılmış abidəyə doğru hərəkətə başlayan və on minlərlə insanın iştirak etdiyi ümumxalq yürüşünün məqsədi Xocalı faciəsi qurbanlarının xatirəsini ehtiramla yad etmək, erməni faşistləri tərəfindən insanlığa qarşı törədilmiş bu vəhşi cinayəti yenidən dünya ictimaiyyətinin diqqətinə çatdırmaqdır.

Ön sırada Prezident İlham Əliyevin və birinci xanım Mehriban Əliyevanın olduqları ümumxalq yürüşünün iştirakçıları qanlı qırğının günahsız qurbanlarının - xüsusi qəddarlıqla qətlə yetirilmiş uşaqların, qadınların və qocaların portretlərini, 27 il əvvəl törədilmiş hadisələrin dəhşətli səhnələrini əks etdirən fotosəkilləri, faciənin təqsirkarlarından cavab tələb etmək, onları cəzalandırmaq, bu soyqırımına beynəlxalq

səviyyədə siyasi-hüquqi qiymət vermək barədə çağırışlar və soyqırımı qurbanlarının adlarının, soyadlarının əks olunduğu Azərbaycan, rus, ingilis dillərində plakatlar və transparantlar tutmuşdular. Marşrut boyunca yolların kənarlarındakı monitorlarda, binaların fasadlarında və eyvanlarında "Dünya Xocalı soyqırımını tanımalıdır!", "Xocalıya ədalət!", "Xocalını unutmayın!", "Rədd olsun erməni faşizmi!", "Xocalı - XX əsrin soyqırımı", "Cinayətkarlar cəzasız qalmayacaqlar!", "Xocalı soyqırımı - 27 il", "Xocalı soyqırımı bəşəriyyətə qarşı cinayətdir", "Xocalı, sözün bitdiyi yer", "Viran edilən Xocalı yenidən dirçələcək" və s. şüarlar nümayiş etdirilirdi.

Ümumxalq yürüşü iştirakçılarının hüznü çöhrələrinə baxanda görünürdü ki, ötən 27 il Xocalının dinc sakinlərinə qanlı divan tutulmasının dəhşətini yaddaşlardan silə bilməyib. Bircə gecədə yerlə-yeksan edilmiş bu Azərbaycan şəhərinin adı indi Xatın, Liditse və Sonqmi ilə qoşa çəkilir.

Bütövlükdə bu ümumxalq yürüşü Azərbaycanın Xocalı soyqırımı ilə bağlı apardığı genişmiqyaslı işin növbəti mərhələsidir. Dünya Xocalı qırğını

haqqında əsl həqiqəti bilməli, başa düşməlidir ki, XX əsrin sonunda bütün sivil bəşəriyyətin gözü qarşısında törədilmiş bu vəhşiliyə laqeydlilik, yüzlərlə dinc insanın ölümündə təqsirkar olmaların cəzalandırılmaması belə faciələrin planetin hər bir nöqtəsində təkrarlanmasına gətirib çıxara bilər. Bu yürüş həm də Azərbaycan xalqının sıx birliyini, onun öz şəhidlərinin xatirəsinə ehtiramını, işğal altındakı torpaqların azad olunması və ölkəmizin ərazi bütövlüyünün bərpası üçün əlindən gələni etmək əzmini nümayiş etdirdi.

Xocalı soyqırımı qurbanlarının abidəsinin ətrafında fəxri qarovul dəstəsi və tər çiçəklər düzülüşdü.

Prezident İlham Əliyev Xocalı soyqırımı abidəsinin önünə əklil qoydu, faciə qurbanlarının xatirəsini ehtiramla yad etdi.

Birinci vitse-prezident xanım Mehriban Əliyeva, Baş nazir Novruz Məmmədov, Milli Məclisin sədri Oqtay Əsədov, Heydər Əliyev Fondunun vitse-prezidenti Leyla Əliyeva, Arzu Əliyeva abidənin önünə tər güllər qoydular.

Dövlət və hökumət rəsmiləri, Milli Məclisin deputatları, nazirlər, komitə və şirkətlərin rəhbərləri, diplomatik korpusun nümayəndələri, dini konfessiyaların başçıları, habelə qırğından xilas ola bilməmiş Xocalı sakinləri də abidənin önünə güllər düzdülər.

BU SAYIMIZDA

Səhiyyə naziri ATU-da yeni Tədris Mərkəzinin açılışında iştirak edib 3

Xocalı soyqırımının 27-ci ildönümünə həsr olunmuş rəsm sərgisi və toplantı keçirilib 3

BÖYÜK ELMİ ŞURADA 2

ATU ilə "British Council Azərbaycan" ofisi arasında əməkdaşlıq müzakirə olunub 4

Rektor Malatya Universitetinin professoru ilə görüşüb 4

"Tibb işçilərinin sertifikatı və rezidentlərin attestasiyası" üzrə beşgünlük təlimlər 3

Fevralın 27-də Böyük Elmi Şuranın növbəti iclası keçirilib. İclasa sədrlik edən ATU-nun rektoru, professor Gəray Gəraybəyli gündəliyi elan etdikdən sonra tədris və müalicə işləri üzrə prorektor, professor Sabir Əliyev "2018/2019-cu tədris ilinin qış imtahan sessiyasının yekunları və yaz semestrində tədris prosesinin daha da yaxşılaşdırılması işində universitet kollektivinin vəzifələri" mövzusunda hesabat məruzəsi edib.

25 sualın 15-i universitetdə yerləşdirilmiş baza suallarından, 10-u isə tələbəyə əvvəlcədən məlum olmayan gizli suallardan ibarət olmuşdur.

Bu suallar baza suallarından fərqli olaraq, çoxcavablı suallardır, yəni baza suallarının yalnız bir doğru cavabı olursa, gizli sualların iki və daha çox cavabı olur. Bu zaman hər bir doğru cavabın qiyməti - 2 balı sualdakı doğru cavabların sayına bölməklə müəyyən edilir, məsələn, əgər sualda iki doğru cavab 1 bal, 3 doğru cavab varsa 0.7 bal, 4 doğru cavab varsa 0.5 balla qiymətləndirilir. Tələbənin imtahanda topladığı bal kəsr hissəli (məsələn

almaq istəyən tələbələrə sayının ildən ilə artdığını söyləyən S.Əliyev deyib ki, ATU-da hal-hazırda 26 ölkədən 1582 nəfər tələbə təhsil alır. Hazırlıq kursunda 16 ölkədən 362 dinləyici var. Bundan əlavə universitetdə 36 nəfər rezidenturada təhsil alır. Artıq 16 ildir ki, universitetimizdə tədris ingilis dilində aparılır. Bu da xarici ölkə vətəndaşlarının universitetə cəlb olunmasında böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Apellyasiya Komissiyasının sədri, professor Surxay Musayev məlumat verdi ki, bu semestrə 1035 tələbə ərizə ilə müraciət etmişdir. Apellyasiya araşdırması nəticəsində bu müraciətlərdən 536

Qış imtahan sessiyasının yekunları müzakirə olundu

Prezident İlham Əliyevin Sərəncamı ilə "2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan Respublikasında ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliyi artırılması üzrə Dövlət Proqramı"nın təsdiq edilməsini təhsil sisteminə innovasiyalar gətirəcək mühüm addım kimi qiymətləndirən məruzəçi deyib ki, 2019-2023-cü illərdə respublikamızda ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliyi artırılması Dövlət Proqramı ilə həyata keçiriləcək tədbirlər üçün sağlam zəmin yaratmışdır. Belə ki, ölkəmizdə bir sıra ali təhsil müəssisələrinin beynəlxalq universitetlərlə ikili diplom proqramlarının sayını artırmaq hədəfi son illərdə daha müsbət hal kimi qarşılanmaqdadır.

Sözünə davam edən S.Əliyev qeyd edib ki, hazırda universitetimiz ikili diplom proqramları çərçivəsində Avropanın və əsasən Türkiyənin bir çox universitetləri ilə bakalavr, magistr və rezidentura təhsil pillələri üzrə əməkdaşlıq edir. O, çıxışında Türkiyənin universitetləri ilə əlaqələri gücləndirmək və ikili diplomlar təqdim edə biləcək birgə proqramları müzakirə etmək məqsədilə əməkdaşlığımızın bir sıra işgüzar səfərə göndərildiyini bildirib: "2018-ci il dekabrın 10-dan 12-dək ATU-nun beynəlxalq əlaqələr üzrə prorektoru Nadir Zeynalov, tədris şöbəsinin müdiri Samir Cavadov və ecazaçılıq fakültəsinin dekanı Kamandar Yaqubov Türkiyənin Ərzurum şəhərindəki Atatürk Universitetinə və bu il yanvar ayının 28-dən 29-dək isə Türkiyənin İzmir şəhərindəki Ege Universitetinə səfər etmişlər. Hər iki görüşdə ikili diplom verəcək birgə proqramların başlanması barədə razılıq əldə edilmişdir. Bu səfərlər zamanı mütəxəssislər tərəfindən hazırlanacaq təkliflər və əlavə anlaşmanın bağlanması, o cümlədən birgə proqramın detallarının hazırlanmasına qərar verilmişdir."

İmtahan sessiyasının yekunlarını şərh edən məruzəçi dedi ki, ölkədə təhsil sahəsində aparılan islahatlara müvafiq olaraq imtahan sessiyasının şəffaf aparılması qarşıya əsas məqsəd kimi qoyulmuşdur. Builki tədris ilində ilk dəfə olaraq I kursda tələbələrəin təcrübə dərslərində aparılan sorğuların 20 balı aralıq sorğu kimi kompyuter vasitəsilə aparılmışdır. Onun sözlərinə görə kompyuter vasitəsilə aparılan aralıq sorğu ilə bağlı rektor G.Gəraybəylinin tələbələrlə görüşü zamanı tələbələr bu sorğunun aparılmasından razı qaldıqlarını bildiriblər.

S.Əliyev imtahanların təşkili və təkmilləşdirilməsi məsələsinin dəfələrlə universitetin elmi şurasında, rektoryanı şurada, ayrı-ayrı fakültələrin elmi şuralarında müzakirə obyektini olduğunu bildirib: "Artıq builki tədris ilində I kurs tələbələrəin imtahanları yeni qaydalara uyğun aparılmışdır. Bu qaydalar hazırda dünyada 200-dən çox universitetdə istifadə olunur və tələbələrəin biliyinin daha obyektiv qiymətləndirilməsində geniş imkanlar yaradır. Həmin kursda tələbələrəin biliyi 1 saat vaxt ərzində 25 sualla yoxlanılır. Hər bir doğru cavab 2 balla qiymətləndirilir.

(25.7) olarsa, yekun bal tam hissəyə qədər yuvarlaqlaşdırılır (məsələn 25.7 bal 26 bal hesablanılır.)"

İmtahan sessiyasının nəticələrini diqqətə çatdıran prorektor bildirdi ki, klassik qaydada imtahan verən hərbi tibb məktəbinin II kurs tələbələrəi ilkin nəticələrə görə 15 halda imtahanda iştirak etmişlər: "Klassik qaydada aparılan imtahanın nəticələrinə görə 2 (6,6%) halda «əla», 12 (40%) halda yaxşı, 12 (40%) halda «kafi» və 4 (13, 3) halda «qeyri kafi» qeyd edilmişdir.

Kredit sistemi ilə təhsil alan tələbələr 46514 (keçən il 45305) halda imtahanda iştirak etmiş, 17558 – 37.7% (keçən il 16841 – 37,1%) «əla», 11155 – 23.9% «çox yaxşı» (keçən il 11331 – 25%) və «yaxşı» 8160 – 17.5% (keçən il 7955 – 17,5%), 5422 – 11,6% (keçən il 5404 – 11,9%) «kafi», 2466 – 5.3% (keçən il 2568 – 5,6%) «qənaətbəxş», 786 – 1,7% halda (keçən il 733 – 1,6%) «qeyri-kafi» 786 – 1,7% halda (keçən il 733 – 1,6%) «qeyri-kafi» nəticə əldə olunmuş, 444 – 1% (keçən il 437 – 0,96%) halda tələbə imtahanda iştirak etməmiş, 523 – 1.3% (keçən il 343 – 0.7%) imtahana buraxılmamışdır.

Payız semestrinin imtahan sessiyasının nəticələrini ilkin araşdırdıqda tələbələrəin gündəlik fəaliyyətindən əldə etdiyi bal və test üsulu ilə kompyuterlərə aparılan imtahanların birgə nəticəsinə əsasən kəmiyyət və keyfiyyət göstəriciləri 91.4% və 54.1% (keçən il 90,1% və 48, 8) olmuşdur. Bu il «əla» qiymətlər keçən ilə nisbətən yüksək – 16.5% (keçən il 15,7%) olmuşdur.

İmtahan sessiyasını 5558 nəfər tələbə müvəffəqiyyətlə başa vurmuşdur. Onlardan 1006 nəfər (16,5%) sessiyanı «əla» qiymətlərlə, 2287 nəfər (37,5%) «əla» və «yaxşı» qiymətlərlə, 2265 nəfər (37,2%) qarışıq qiymətlərlə bitiriblər. Sessiyanın nəticələrinə görə 522 nəfər (8,5%) tələbənin akademik borcu (F) qalıb. Onlardan 361 nəfərin 1 fəndən, 120 nəfərin 2 fəndən, 41 nəfərin isə 3 fəndən akademik borcu qalmışdır."

Məruzəçi çıxışında Prezident təqaüdüçülərinin təhsil zamanı əldə etdiyi nəticələrə də toxunaraq qeyd edib ki, son 6 il ərzində universitetə daxil olan 150 Prezident təqaüdüçüsündən yalnız 27-si bu adı qoruya bilib.

Xarici ölkələrdən universitetimizdə təhsil

(51,7%) testlərdə müxtəlif xarakterli qüsurlar olduğu və tələbələrəin cavabları doğru olduğu üçün onların iddiaları əsaslı hesab olunmuş və toplanmış balın düzəldilməsi təklif edilmişdir. 482 (46,5%) tələbənin müraciəti test suallarına düzgün cavab vermədikləri üçün əsassız hesab olunmuşdur. Universitet üzrə 1035 müraciətin 512-si müalicə-profilaktika fakültələrinin payına düşür. Ən az müraciət isə (41 müraciət) hərbi tibb fakültəsi tələbələrindən olmuşdur. İmtahanların yüksək səviyyədə keçdiyini deyənin komissiya sədri innovasiya şöbəsinin nəzdində test tərtib edən qrupun yaradılmasını təklif etdi. O, qeyd etdi ki, apellyasiya komissiyasının üzvləri ekspertlərlə birlikdə məsuliyyət hissi ilə çalışaraq, heç bir problem olmadan vəzifələrini yerinə yetiriblər.

Elmi Şuranın iclasına qatılan kafedra müdirləri Sabir Etibarlı, Mirzə Kazimov və Tahir Süleymanov rəhbərlik etdikləri kafedralarda imtahan sessiyasının yekunlarının müzakirə edildiyini bildirdilər və test suallarında baş verən qüsurların aradan qaldırılması, həmçinin belə halların bir də təkrarlanmaması üçün ciddi tədbirlərin görülməyəcəyini söylədilər. Natiqlər test sisteminin təkmilləşdirilməsi məqsədilə səylə çalışacaqlarını, gələcəkdə daha yüksək nəticələrə nail olmaq üçün əllərindən gələni əsirgəməyəcəklərini dedilər.

Elektron imtahanın 15-ci semestrinin həyata keçirildiyini söyləyən İmtahan Mərkəzinin direktoru Şahin Bayramov dedi ki, bu üsul təbiiq olunanda qarşıya iki məsələ qoyulmuşdu: "Birinci, imtahan prosesinin şəffaflığı, ikinci isə tələbənin biliyinin qiymətləndirilməsində ədalətliyin qoruma prinsipinin maksimum olması. Ümumilikdə götürüldükdə bu 14 semestr ərzində 650 min imtahan edir. Bu müddət ərzində biz qarşıya qoyduğumuz məsələnin yalnız birini- prosesin şəffaflığını qoruya bildik. Və heç kəs imtahanın işinə müdaxilə edə bilmədi. Bu semestrə isə sualların gizliliyi də tamamilə qorundu. Yəni ədalətlik prinsipinə nail olundu və əldə edilən nəticələr təqdirləyici oldu."

Müzakirələrə yekun vuran rektor məruzəni əhatəli hesab edərək müsbət qiymətləndirdi. Qeyd etdi ki, imtahan prosesi təkcə tələbələrəin biliklərinin qiymətləndirilməsi yox, eyni zamanda ka-

fedraların və müəllimlərin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi deməkdir: "Ölkə rəhbərliyi tibb elminin müasir səviyyəyə qaldırılması üçün universitetimiz qarşısında konkret yeni tələblər qoyub. Kafedralar başa düşməlidir ki, yeni istiqamətdə addımlarımızı atmalıyıq. Bu olmasa kafedraların, fakültələrin bağlanması ilə üzləşməli olacağıq. Bir həftə öncə mən Təhsil Nazirliyində görüşdə olanda da bu məsələ xüsusilə vurğulandı. Xüsusən tibb dərslərinə bu gün yeni tələblər qoyulmaqdadır. Bu gün biz sessiyanın nəticələrini müzakirə edirik. Nəzərə çarpan, görünən tərəflər var. İlk üç kurs təhsildə aparılan islahatlarla imtahan verənlərdir. Ən çox aparılan islahatlar isə I kursun payına düşür. Bildiyiniz kimi keçən ildən etibarən 10 açıq sual əlavə olundu. Bu da imtahanın gedişində bir qədər nizam-intizam yaratdı. Həm aralıq qiymətləndirmə, həm açıq sualların sayının artması, digər kurslarda da müəyyən məsələlər, mühazirə saatlarının azaldılması və sair. Ümumiyyətlə, tədrisin işinin yaxşılaşdırılması ilə əlaqədar hələ bizim görəcəyimiz işlər həddindən artıq çoxdur."

Sözünə davam edən rektor tələbənin bir bal güzəşt üçün rəhbərliyə müraciət etməməsinə müsbət hal kimi qiymətləndirdi: "Surxay müəllimin rəhbərliyi altında olan Apellyasiya Komissiyasına mən öz addımdan və şuranın arından dərin təşəkkürümü bildirirəm. Çünki komissiya öten ildə olduğu kimi bu il də dəqiq və səlis işləyib. Analizlər də göstərdi ki, əsaslı şikayətlər ancaq kafedraların yol verdikləri bəzi qüsurlara görə olub. Bu səbəbdən də kafedraların məsuliyyətini artırmalıyıq ki, işimizi səmərəli şəkildə qura bilək. Çünki hansı kafedralarda məsuliyyət varsa, onlardan müsbət nəticələr nəzərə çarpir".

Mövcud çatışmazlıqların aradan qaldırılmasını xüsusi vurğulayan G.Gəraybəyli müxtəlif məsələlərdən də söhbət açdı. Tədrisə nəzarətin gücləndirilməsini bir daha önə çəkən rektor dedi ki, universitetdə nizam-intizam qaydalarına riayət olunmalıdır. Bununla bağlı artıq bir neçə kafedrada yoxlamalara başlanılıb. Müxtəlif məsələlərdən bəhs edən universitetin rəhbəri bildirdi ki, bu günlərdə ATU-nun beynəlxalq əlaqələr üzrə prorektoru Nadir Zeynalov Səhiyyə Nazirliyinin aparat rəhbəri təyin edilib və onun vəzifəsi müvəqqəti olaraq Orxan İsayevə həvalə olunub.

Bundan başqa əməkdaşların sosial rifahının yüksəldilməsi və maddi durumunun yaxşılaşdırılmasının daim diqqət mərkəzində olduğunu deyən rektor mart ayının 1-dən universitet əməkdaşlarına verilən əlavə əmək haqqının 20% artırıldığını da diqqətə çatdırdı.

Sonda müzakirəyə təqdim edilmiş dərslük, dərslük vəsaiti və metodik vəsaitlərin əlyazmalarını təsdiqləyən Böyük Elmi Şura müsabiqə məsələlərini həll etməklə öz işini yekunlaşdırdı.

Səhiyyə naziri ATU-da yeni Tədris Mərkəzinin açılışında iştirak edib

Fevralın 19-da Azərbaycan Tibb Universitetinin İnsan anatomiyası və tibbi terminologiya kafedrasının nəzdində yeni Tədris Mərkəzinin açılışı olub. Kafedranın 100 illik yubileyinə həsr olunmuş açılış mərasimində Azərbaycan Respublikasının səhiyyə naziri Oqtay Şirəliyev iştirak edib.

Nazir O.Şirəliyevə yeni Tədris Mərkəzinin İnsan anatomiyası və tibbi terminologiya kafedrasının 100 illiyi münasibətilə yeni layihə əsasında yenidən qurulmuş innovativ avadanlıqlarla təchiz edilməsi haqqında məlumat verilib. Mərkəzdə tədris otaqları və mühazirə zalı ilə yanaşı, tələbələrin praktik bilgilərini daha dərindən mənimsəməsi üçün zəruri avadanlıq da quraşdırılıb.

Yeni Tədris Mərkəzində yaradılan şəraitdən məmnunluğunu bildiren səhiyyə naziri Oqtay Şirəliyev bu mərkəzin tədrisin beynəlxalq standartlara uyğun formada təşkili baxımından böyük əhəmiyyət daşıdığını bildirib. İnsan anatomiyası kafedrasının Azərbaycan Tibb Universitetinin ən əsas və qocaman kafedrası olduğunu qeyd edən cənab nazir

tələbəlik illərindəki xatirələrini bölüşərək müasir dövrdə tibb təhsili sahəsindəki ciddi irəliləyişlərdən də danışdı.

Universitetin rektoru, professor Gəray Gəraybəyli yeni Tədris Mərkəzi, ümumilikdə Tibb Universitetində yaradılan şərait, aparılan islahatlar, təhsil və tədris sistemindəki yeniliklər, gözləntilər barədə cənab nazir və mərasim iştirakçlarına ətraflı məlumat verib.

Daha sonra kafedranın müdiri, professor Vaqif Şadlinski kafedranın fəaliyyəti, işçi heyəti, yeni Tədris Mərkəzinin planları haqqında məlumat verib. Qeyd olunub ki, Azərbaycandakı tədris müəssisələri içərisində yalnız bu Tədris Mərkəzində kremasiya sobası yerləşir. Əsasən aşağı kurs tələbələri üçün nəzərdə tutulan Tədris Mərkəzindən həm də

Tələbə Elmi Cəmiyyətinin xəttində elmi iş işləyən gənclər və rezidentlər istifadə edə bilərlər.

Qeyd edək ki, 2019-cu il fevralın 18-də Azərbaycan Tibb Universitetinin İnsan anatomiyası və tibbi terminologiya kafedrasının yaradılmasının 100 illiyi tamam olur. Kafedra 1919-cu ildə indiki Bakı Dövlət Universitetinin ilk ən böyük fakültəsi olan Tibb fakültəsi nəzdində yaradılıb. 1930-cu il mayın 9-da bu fakültənin bazası əsasında Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutu yaradılıb və kafedra həmin institutun nəzdində fəaliyyətini davam etdirib.

Kafedra ayrı-ayrı illərdə müxtəlif ünvanlarda yerləşdirilib. 1949-cu ildə isə tikintisi hələ tamamlanmayan və məxsusi olaraq morfoloji fənlərə aid kafedralar üçün nəzərdə tutulan yeni 4 mərtəbəli binaya qismən köçürülmə başlanıb. 1953-cü ildə köçürülmə bütöv şəkildə başa çatdırılıb. Elə həmin ildən bu vaxtadək, demək olar ki, kafedrada əsaslı təmir-bərpa işləri aparılmayıb.

Hər sahədə olduğu kimi, tibb təhsili və tibb elmi sahələrinə də yaxından dövlət qayğısı göstərən cənab Prezident İlham Əliyevin diqqəti sayəsində 2018/2019-cu tədris ilində kafedranın maddi-texniki bazası yenidən qurulub, ən müasir innovativ avadanlıqlarla təchiz edilib. Yeni tədris və elm mərkəzinin qurulması isə həmin kafedranın 100 illik yubileyinə ərməğan edilən ən böyük töhfədir.

“Tibb işçilərinin sertifikatlaşdırılması və rezidentlərin attestasiyası” üzrə beşgünlük təlimlər

○ Fevralın 18-də Səhiyyə Nazirliyinin İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzində (İSİM) “Tibb işçilərinin sertifikatlaşdırılması və rezidentlərin attestasiyası” üzrə beşgünlük təlimlərə start verilib.

rezidentlərin qiymətləndirilməsi və attestasiyası barədə danışdı.

ABŞ-dən dəvət olunmuş mütəxəssislər, Viskonsin Tibb Kollecinin Plastik cərrahiyyə kafedrasının fəxri professoru Devid Larson

Təlimin ilk günündə çıxış edən mərkəzin direktoru Qəhrəman Haqverdiyev Azərbaycanda sertifikatlaşdırma, tibb işçilərinin vahid reyestrə daxil edilməsi qaydaları barədə məlumat verib: “Sertifikatlaşdırma səhiyyə mütəxəssislərinə praktik tibb və ya əczaçılıq fəaliyyəti ilə məşğul olmaq üçün hüquq verən prosedir. Təbiiyindən və mülkiyyət formasından asılı olmayaraq, səhiyyə müəssisələrində çalışan və özəl praktik tibb və ya əczaçılıq fəaliyyəti ilə məşğul olan ali və orta ixtisas təhsilinə malik, müvafiq qaydada dövrü ixtisasartırma kurslarını keçmiş səhiyyə mütəxəssisləri ölkəmizdə beş ildə bir dəfə sertifikatlaşdırmağa cəlb edirlər”.

Dövlət İmtahan Mərkəzinin rezidentura sektorunun müdiri Nəsimi Məmmədov ölkəmizdə rezidenturaya qəbulun aparılması qaydaları haqqında məlumat verib. O bildirib ki, baza ali tibb təhsili əsasında rezidenturaya qəbul imtahanında iştirak etmək üçün ərizə qəbulu onlayn qaydada həyata keçirilir və imtahanlar test üsulu ilə iki mərhələdə aparılır. Səhiyyə Nazirliyinin kadrlar, elm və təhsil şöbəsinin aparıcı məsləhətçisi Təranə Əhmədova çıxış edərək Azərbaycanda

və Oreqon Sağlamlıq və Elm Universitetinin fəxri professoru Ceyms Smit ölkələrindəki rezidentura təhsili sistemi, komitə sertifikatlaşdırması, tibbi lisenziya və ixtisas təhsilinin tanınması, o cümlədən digər ölkələrdəki rezidentura təhsili sistemləri barədə məlumat veriblər.

Beşgünlük təlimlər zamanı iştirakçılar sertifikatlaşdırma imtahanı proseslərinin müxtəlif növləri (ÇSS, esse, şifahi imtahan, OSKI və praktik imtahan) və onların müsbət və mənfi cəhətləri, çox seçimli sualların (ÇSS) yazılması qaydaları, onların düzgünlüyünün və etibarlılığının qiymətləndirilməsi, fundamental elm sahələri üzrə sualların yazılması təcrübəsi ilə tanış olublar. Eyni zamanda, həftə ərzində aparılan müşahidələri təhlil etmək, tibb işçilərinin sertifikatlaşdırılması və rezidentlərin attestasiyası prosesini təkmilləşdirmək məqsədilə Səhiyyə Nazirliyinin, İctimai Səhiyyə və İslahatlar Mərkəzinin və təhsil müəssisələrinin nümayəndələri arasında müzakirələr aparılıb.

Təlimdə ATU-nun rezidentura şöbəsinin müdiri müavinləri Nigar Sədiyeva, Svetlana Babayeva və ekspertlər iştirak ediblər.

Xocalı soyqırımının 27-ci ildönümünə həsr olunmuş rəsm sərgisi və toplantı keçirilib

Toplantıdan öncə ATU-nun rektoru, professor Gəray Gəraybəyli və digər qonaqlar tələbələrin Xocalıya həsr etdiyi rəsm əsərlərindən ibarət sərgi ilə tanış olublar. Sonra faciə zamanı qətlə yetirilmiş insanların xatirəsi 1 dəqiqəlik sükutla yad edilib.

ATU-nun rektoru, professor Gəray Gəraybəyli Xocalı faciəsini müstəqilliyimiz, torpaqlarımızın bütövlüyü uğrunda yaşadığı ağır günlərdən biri kimi qiymətləndirdi: “Bu hadisənin məqsədi Azərbaycan xalqının birliyini, iradəsini qırmaq, xüsusilə dinc əhalinin apardığı mübarizəni dayandırmıqdan ibarət idi. Yalnız böyük xalqlar belə ağır hücumdan sonra özündə güc tapıb

düşməyə qalib gələ bilər. Buna görə də mən əminliklə deyə bilərəm ki, biz güclü millət”.

G.Gəraybəyli Xocalı soyqırımının bütün dünyada tanınması, bu faciəyə hüquqi qiymətin verilməsi üçün dövlət səviyyəsində görülən işlərdən danışdı. Rektor Xocalı soyqırımını törədənlərin layiqli cəzasını alacağından əminliyini bildirdi.

Xocalıda erməni vəhşiliyinin şahidi

olan, qohumlarının əksəriyyəti bu faciənin qurbanı olmuş ATU-nun anatomiya və tibbi terminologiya

kafedrasının professoru Mübariz Allahverdiyev həmin gecə yaşadığından danışdı. O, Xocalı sakinlərinin

hadisələr zamanı cəsarət nümayiş etdirdiyini bildirdi: “Ölümün gözünə dik baxa bilməyin özü hər kəsdən daxili bir güc, daxili bir cəsarət tələb edir. Xocalılar bunu bacardılar. Öləndə də erməninin qarşısında diz çökmədilər, əyilmədilər, əqidələrindən dönmədilər”.

Toplantıda çıxış edənlər xocalılara verilən işgəncələrə baxmayaraq, onların qəhrəmanlıq adı qazana bildiklərini qeyd ediblər.

Sonra Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin üzvü Azadə Taleh, ATU-nun tələbələri çıxış ediblər. Tədbir iştirakçılarının Xocalıya həsr edilmiş video material da nümayiş etdirilib.

Qeyd edək ki, 1992-ci il fevral ayının 25-dən 26-sına keçən gecə erməni silahlı dəstələri Xankəndi şəhərində yerləşdirilmiş keçmiş SSRİ-nin 366-cı motoatıcı hərbi alayının köməyi ilə silahsız və köməkətsiz Xocalı şəhərinə hücum ediblər. Cinayətərməni qoşunlarının vəhşiliyi nəticəsində Xocalıda 613 nəfər şəhid, 487 nəfər əlil olub, 1275 nəfər dinc sakin - qocalar, uşaqlar, qadınlar əsir götürülərək ağılasız erməni zülmünə, təhqir və işgəncələrə məruz qalıb. 150 nəfərin taleyi hələ də məlum deyil.

Rektor Malatya Universitetinin professoru ilə görüşüb

◆ Fevralın 18-də Azərbaycan Tibb Universitetinin rektoru, professor Gəray Gəraybəyli Malatya Universitetinin professoru, qaraciyər transplantasiya şöbəsinin rəhbəri Sezai Yılmazla görüşüb.

Görüş zamanı Tədris Cərrahiyyə Klinikasında işinə başlayan "V Bakı-Malatya Orqan Transplantasiya Günləri"nin artıq ənənə halını aldığı bildirən G.Gəraybəyli hər il belə konfransların təşkilinin iki qardaş dövlətin ali məktəbləri arasında yüksək səviyyəli əməkdaşlığın göstəricisi olduğunu qeyd edib. Rektor bu dəfəki toplantının daha özəl oldu-

ğunu və ATU-nun I cərrahi xəstəliklər kafedrasının 100 illik yubileyinə həsr edildiyini, iki universitet arasında əlaqələrin getdikcə daha genişlənəcəyindən əminliyini vurğulayıb.

Malatya Universitetinin professoru, qaraciyər transplantasiya şöbəsinin rəhbəri Sezai Yılmaz dəfələrlə Azərbaycanda olduğunu, Tibb Universitetində keçirilən toplantılara qatıldığını xatırladı. Universitetlər arasında əlaqələrlə yanaşı, Azərbaycan və Türkiyə arasında tibb sahəsi üzrə münasibətlərin dövlət səviyyəsində olduğunu bildiren S.Yılmaz transplantologiya sahəsində də görüşlərin olduğunu deyib.

Görüşdə Azərbaycan və Türkiyənin tibb mütəxəssisləri arasında əməkdaşlıq planları, əlaqələrin möhkəmlənməsi üçün qanunvericiliyə təkliflər barədə də fikir mübadiləsi aparılıb.

Görüşdə iştirak edən ATU-nun I cərrahiyyə xəstəliklər kafedrasının müdiri, transplantoloq, professor Nuru Bayramov universitetdə orqan köçürülməsi ilə bağlı aparılan işlər, həyata keçirilən əməliyyatlar barədə məlumat verib. Görüşdə ATU-nun beynəlxalq əlaqələr üzrə prorektoru, dosent Nadir Zeynalov da iştirak edib.

ATU ilə "British Council Azərbaycan" ofisi arasında əməkdaşlıq müzakirə olunub

◆ Fevralın 18-də "British Council Azərbaycan" ofisinin direktoru Summer Xianın rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti Azərbaycan Tibb Universitetinin qonağı olub. ATU-nun rektoru, professor Gəray Gəraybəyli qonaqları salamlayaraq onlara universitet haqqında geniş məlumat verib. Həmçinin, ATU-da ingilis dilində dərs keçən müəllimlər üçün aparılan imtahanlardan danışılıb.

Tələbələr üçün ingiliscə təlimlərin təşkilinin zərurəti qeyd edilib. Bu təlimlərin "British Council Azərbaycan" ofisinin müəllimləri tərəfindən aparıla biləcəyi qeyd olunub.

"British Council Azərbaycan" ofisinin direktoru Summer Xia bu sahədə ATU-ya məmnuniyyətlə dəstək ola biləcəyini vurğulayıb.

Görüşdə "Sahibkarlıq", "Marketing", "İnsan Resursları" mövzularında təlimlərin və tələbələrə IELTS hazırlıq dərslərinin keçirilməsi kimi məsələlər də müzakirə olunub. Ümumilikdə ATU və "British Council Azərbaycan" arasında baş tutacaq gələcək əməkdaşlığın istiqamətləri müəyyənləşdirilib və gələcək planlar barədə fikir mübadiləsi aparılıb.

Görüşdə ATU-nun beynəlxalq əlaqələr üzrə prorektoru, dosent Nadir Zeynalov, ATU-nun xarici tələbələrə iş üzrə dekanı Orxan İsayev, "British Council Azərbaycan" ofisinin direktor müavini Nigar Baimova və qurumun imtahanlar üzrə meneceri Nərgiz Əkbərova iştirak ediblər.

"Proqressivləşən sistem skleroz" mövzusunda seminar

◆ Fevralın 15-də ATU-nun Tədris Terapevtik Klinikasında "Proqressivləşən sistem skleroz" mövzusunda seminar keçirilib.

Məruzə ilə revmatologiya şöbəsinin rezident-revmatoloqu Sevin Həsənzadə çıxış edib. Məruzəçi adicəkilən xəstəliklə bağlı seminar iştirakçılarına ətraflı məlumat verib. Xəstəliyin əlamətləri, müayinə və müalicə yollarından söhbət açıb.

Klinikanın revmatologiya şöbəsinin müdiri, professor Sahib Musayev də proqressivləşən sistem sklerozun aktual, eyni zamanda təbabətin qədim xəstəliklərindən hesab olunduğunu bildirdi. Hətta Hippokratın əsərlərində bu xəstəliyin adının "dəridə qalınlaşma və bərkimə" kimi öz əksini tapdığını qeyd edib. Xəstəliyin ciddi patoloji proses olduğunu bildiren professor adı çəkilən xəstəliyin tibbin bütün sahələrində özünü büruzə ver-

diyini vurğulayıb. "Revmatoloji xəstəyə dəqiq diaqnoz qoymaq üçün həm yüksək ixtisaslı kardioloq, həm plimonoloq, həm nefroloq, həm onkoloq, həm də gematoloq olmalısın" – deyən professor S.Musayev revmatoloji xəstəliyin adicəkilən sahələrdə özünü mütləq göstərdiyini qeyd edib.

O, həmçinin revmatoloji xəstəliklərin müayinə və müalicəsində dünya təcrübəsində istifadə olunan üsullarla bağlı da seminar iştirakçılarını məlumatlandırılıb.

Mövzunun aktuallığı iştirakçıların marağına səbəb olub və onların verdiyi çoxsaylı suallar professor tərəfindən cavablandırılıb.

ATU-nun mətbuat xidməti

"Biofire FilmArray" sisteminin üstünlüklərindən həkimlərimiz də yararlanacaq

◆ Fevralın 21-də Azərbaycan Tibb Universitetinin Tədris Terapevtik Klinikasında "Mikrobioloji analizlərə sindromik yanaşma" mövzusunda konfrans keçirilib. Konfransda Fransanın "Biomerieux" şirkətinin Türkiyə üzrə təmsilçiləri Can Orhun və dr.Didem Akrip Soydan çıxış ediblər.

Məruzəçilər öz çıxışlarında şirkətin tətbiq etdiyi "Biofire FilmArray" sistemi ilə bağlı konfrans iştirakçılarında ətraflı məlumat veriblər. Qeyd ediblər ki, "Biofire FilmArray" sistemi FDA, CE-IVD sertifikatlı, nümunələrin hazırlanması, amplifikasiyası, deteksiyası və analizini inteqrasiya edən multileks PCR sistemidir. Məruzəçilərin çıxışlarından məlum olub ki, adicəkilən sistem vasitəsilə bakteriyalar, viruslar, parazitlər və antibiotiklərə rezistentlik genlərini eyni zamanda müayinə etmək mümkündür. Hazırda bəzi infeksiyon xəstəlikləri müayinə etmək məhdud olduğundan bir saat müddətində "Biofire FilmArray" sistemi vasitəsilə bir çox infeksiyalara diaqnoz qoymaq olur.

Sistemdəki panellər, həmçinin nadir rast gəlinən patogenləri yüksək həssaslıqla təyin etmək imkanlarına da malikdir. Sistemin bir sıra üstünlüklərindən söhbət açan mütəxəssislər, bu sistemlə işləyən cihazların həkimlərə geniş imkanlar yaratdığını qeyd ediblər. Həkimlərə təkcə xəstənin dəqiq müayinə olunmasında deyil, həmçinin dəqiq müalicə olunmasında da bilavasitə kömək etdiyini vurğulayıblar. Bildiriblər ki, həkim bu sistem vasitəsilə xəstənin izolyasiya olunması, antibiotik və antiviral müalicə və əlavə müayinəyə ehtiyac olub-olmaması ilə bağlı qərar vermək imkanları əldə edə bilər.

Qeyd edək ki, yaxın günlərdə "Biofire FilmArray" sistemi ilə işləyən cihazın Tədris Terapevtik Klinikasının Mərkəzi Laboratoriyasına gətirilməsi və xəstələrin müayinəsi zamanı istifadəsi nəzərdə tutulur. Hesab edirik ki, həkimlərimiz adicəkilən sistemdən faydalanacaq, pasiyentlər əlavə israfçılığa yol vermədən daha dəqiq müayinə və müalicə olunacaqlar.

Rezident "Kriptogen orqanize pnevmoniya" mövzusunda çıxış edib

◆ Fevralın 21-də Azərbaycan Tibb Universitetinin Tədris Terapevtik Klinikasında Plumonologiya və allerqologiya şöbəsinin IV kurs rezidenti Dilarə Baxşəliyeva "Kriptogen orqanize pnevmoniya" mövzusunda məruzə ilə çıxış edib.

O, məruzəsində xəstəliyin yaranma səbəbləri, müayinəsi və müalicə yolları ilə bağlı iştirakçılara ətraflı məlumat verib. Məruzə iştirakçılar tərəfindən müsbət qarşılanıb və verilən suallar əhatəli şəkildə cavablandırılıb.

Xocalı soyqırımının 27-ci ildönümü ilə əlaqədar Bakıda ümumxalq yürüşü keçirilib

Bəşər tarixində ən qanlı cinayətlərdən biri olan Xocalı soyqırımının 27-ci ildönümü ilə əlaqədar fevralın 26-da Bakıda ümumxalq yürüşü keçirilib. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və ailə üzvləri yürüşdə iştirak ediblər.

Yürüşdə Azərbaycan Tibb Universitetinin rektoru professor Gəray Gəraybəylinin rəhbərliyi ilə 1500 nəfər tələbə iştirak edib. 400 tələbə I müalicə-profilaktika, 400 tələbə II müalicə-profilaktika, 200 tələbə hərbi tibb, 200 tələbə stomatologiya, 150 tələbə əczaçılıq, 150 tələbə isə ictimai səhiyyə fakültələrini təmsil edib. Yürüşə tələbələrə yanaşı, universitet rəhbərliyi, professor-müəllim heyəti də qatılıb.

Paytaxtın Azadlıq meydanından Xətai rayonunda ucaldılmış abidəyə doğru hərəkətə başlayan və on minlərlə insanın iştirak etdiyi ümumxalq yürüşünün məqsədi Xocalı faciəsi qurbanlarının xatirəsini ehtiramla yad etmək, erməni faşistləri tərəfindən insanlığa qarşı törədilmiş bu vəhşi cinayəti yenidən dünya ictimaiyyətinin diqqətinə çatdırmaqdır.

rak etdiyi ümumxalq yürüşünün məqsədi Xocalı faciəsi qurbanlarının xatirəsini ehtiramla yad etmək, erməni faşistləri tərəfindən insanlığa qarşı törədilmiş bu vəhşi cinayəti yenidən dünya ictimaiyyətinin diqqətinə çatdırmaqdır.

Xocalı soyqırımını qurbanlarının xatirəsi anılıb

Öncə Xocalı şəhidlərinin xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad olunub.

Tədbirdə çıxış edən Əsaslı Kitabxananın direktoru Ziyafət Emionova zaman-zaman ermənilərin Azərbaycan xalqına qarşı soyqırımını törətdiyini söyləyərək Xocalı qətlini XX əsrin ən böyük faciəsi adlandıraraq, o, 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə erməni terror dəstələrinin və keçmiş sovet ordusunun Dağlıq Qarabağda yerləşən 366-cı motoatıcı alayının iştirakı ilə Xocalı sakini olan 613 nəfər dinc azərbaycanlının, o cümlədən 63 uşaq, 106 qadının öldürüldüyünü, 8 ailənin bütünlüklə məhv edildiyini xatırladı. Mərhum jurnalist Çingiz Mustafayevin həyatını təhlükəyə ataraq çəkdiyi kadrın bütün dünyaya yayılmasına, BMT kimi mötəbər bir təşkilatın 4 qətnamə qəbul etməsinə baxmayaraq, beynəlxalq ictimaiyyətin Ermənistanla hələ də güclü təzyiqlə təsəvvüflərini təəssüflə qeyd edib. Eyni zamanda Ulu Öndərin layiqli davamçısı, ölkə başçısı İlham Əliyevin rəhbərliyi altında zəruri addımların atıldığını, cinayətkarların öz layiqli cəzasını alacağını, Azərbaycan xalqının bu ümidlə yaşadığını bildirdi.

Direktor müavini Gülbehış Orucova və kitabxananın əməkdaşı, qocaman jurnalist Əsgər Əsgərov da çıxış edərək

Xocalı soyqırımının səbəbləri, nəticələri və beynəlxalq aləmdə tanınması üçün görülən işlər barədə danışıblar. "Elə acılar var ki, hər gün yaşamasan ona qalib gələ bilməzsən" deyimindən irəli gələn məqamlara toxunublar. Vurğulayıblar ki, bu faciənin unudulmaması və tarixi həqiqətlərin gənc nəsillərə çatdırılması hər kəsin vətəndaşlıq borcudur və hər birimiz üzərimizə düşən bu missiyanı layiqincə yerinə yetirməliyik.

Kitabxananın foyesində Xocalı soyqırımının 27-ci ildönümü ilə əlaqədar açılan sərgidə bu qanlı faciəyə həsr olunmuş fotoşəkillər, kitablar və qəzet-jurnal materialları nümayiş etdirilib.

Bioloji kimya kafedrasının əməkdaşları Xocalı faciəsi ilə bağlı baner hazırlayıb

Ölkəmizin hər yerində olduğu kimi, Azərbaycan Tibb Universitetində də Xocalı faciəsi ilə bağlı silsilə tədbirlər keçirilib.

Bioloji kimya kafedrasının əməkdaşları da bu faciəni xüsusilə qeyd ediblər. Kafedranın müdiri, professor Gülnarə Əzizovanın verdiyi açıqlamaya görə, qan yaddaşımız olan Xocalı faciəsi unudulmasın deyərək, ötən həftənin 5-ci günündən etibarən silsilə tədbirlər keçirilir. Müəllimlər faciə ilə bağlı hər gün tələbələrə məlumat verirlər. Verilən məlumat xarici tələbələrin də diqqətini çəkib və onlar münasibətlərində faciəni törədənləri lənətləyirlər. Assistentlərdən Ellada Hüseynova, Nigar Mikayılova faciəni əks etdirən baner hazırlayaraq kafedranın dəhlizində yerləşdiriblər. Banerdə yerləşdirilən şəkil və məlumatlar demək olar ki, faciəni tam əks etdirə bilər.

Kafedranın əməkdaşları öz növbəsində xalqımızın qan yaddaşı olan Xocalı faciəsini unutmamağı, bu faciəni dünyaya tanıtmaya üçün hər kəsə əlindən gələni etməyi tövsiyə ediblər.

Azərbaycanda təhsil alan iranlı tələbələrin Elmi-Mədəni və İdman Birliyinin bəyanatı

Biz Azərbaycanda təhsil alan iranlı tələbələrin Elmi-Mədəni və İdman Birliyinin təmsilçiləri XX əsrin faciəsi olan Xocalı soyqırımının 27-cü ildönümü ilə əlaqədar olaraq bildirik ki, Ermənistanın Azərbaycana qarşı işğalçılıq və soyqırım siyasətinin tərkib hissəsi olan, beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinin, insan hüquq və azadlıqlarının kütləvi şəkildə, kobudcasına pozulması ilə nəticələnən Xocalı soyqırımını erməni millətçilərinin və onların havadarlarının Azərbaycan xalqına qarşı uzun müddət davam edən etnik təmizləmə və soyqırım siyasətinin daha bir dəhşətli nümunəsidir.

Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyev vaxtilə bu məsələyə öz münasibətini bildirərək demişdir: "Bütövlükdə Azərbaycan xalqına qarşı yönəldilmiş Xocalı soyqırımı öz ağlasığmaz qəddarlığı və qeyri-insani cəza usulları ilə bəşər tarixində bir vəhşilik aktıdır. Bu soyqırım eyni zamanda bütün

bəşəriyyətə qarşı tarixi bir cinayətdir."

Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə toxunan İranın ali dini lideri Ayətullah Xamneyi də öz siyasi mövqeyini açıqlayarkən bildirmişdir: "Bizim Qarabağ məsələsinə mövqeyimiz ilk gündən çox açıq və konkret olub. Qarabağ müsəlman torpaqlarıdır. Onun azadlığı uğrunda ölənlər şəhiddirlər. Qarabağı işğal etmiş separatçı rejimlə hər cür əlaqə qurmaq haramdır və qanunla qadağandır."

Artıq 27 ildir ki, dünya, o cümlədən də İran xalqı Xocalı faciəsini Azərbaycan xalqı ilə birgə qeyd edir və bu ağır və dəhşətli faciədə Azərbaycanla həmdərd olduğunu nümayiş etdirir. Biz iranlı tələbələrin Azərbaycandakı birliyinin təmsilçiləri də Xocalı faciəsinin xatirəsini dərin ehtiramla yad edirik və bəşəriyyətə qarşı törədilən hər növ cinayəti pisləyirik.

Allah bütün müsəlman şəhidlərimizə rəhmət eləsin!

ATU-nun mətbuat xidməti

Eldar İSMAYIL XOCALININ DƏRDİ HARAY...

Ulu tanrı, hardan gəldi bəd xəbər?
Bəd xəbərə ürək dözsün nə qədər?
İç dünyamdan bir ah qopdu bu səhər,
Xocalının dərdi haray, ay haray!

Bu milləti qırıran kim, qıran kim?
İgidləri kürəyindən vuran kim?
Bilinmirsə kim müttəhim, kim hakim...
Xocalının dərdi haray, ay haray!

Dağı-daşı sac içində qovruldu,
Böyük-küçük tank altında qırıldı.
Xocalının külü göyə sovruldu...
Xocalının dərdi haray, ay haray!

Nə qocası, nə cavanı seçildi,
Qadınların qızıl qanı içildi.
Körpələri xəzəl kimi biçildi,
Xocalının dərdi haray, ay haray!

Bədən getdi, qol dorğandı, baş dindi,
Göz ovuldu, göy ağladı, yaş dindi.
Torpaq yandı, yurd dağıldı, daş dindi...
Xocalının dərdi haray, ay haray!

Zülmü görüb zaman təzdən qocaldı,
Xatın kəndi bu vəhşətə mat qaldı.
Öz dərdini unudaraq ün saldı-
Xocalının dərdi haray, ay haray!

Aman Allah, tufana bax, tufana,
Şəhər zülmət, toz qarışıb dumana...
Saçın yolub dad eləyir hər ana,
Xocalının dərdi haray, ay haray!

Belə sərgi sərməmişdi bu dünya,
Belə dövrən sürməmişdi bu dünya,
Belə qırğın görməmişdi bu dünya!
Xocalının dərdi haray, ay haray!

Qayasına mən başımı qoyaram,
Torpağını al qanımla boyaram.
Dünya boyu sızıldayar bu yaram...
Xocalının dərdi haray, ay haray!

Xocalının dərdi bizə qalx! -deyir.
Düşmənləri süngüsünə tax! -deyir.
Qılıncını nəre çəkib çax! -deyir.
Xocalının dərdi haray, ay haray!

Bu harayda Allah eşqi olmalı!
Axan qanlar qan yaddaşı qalmalı!
Bu qisası əzəl-axır almalı!
Xocalının dərdi haray, ay haray!
İnsanların mərdi haray, ay haray!

1992

Ey insanlar! Mən ki, ən axırıncı vəhşi deyiləm: - O, odur!!!
Людям мира! Я же не последний самый последний из зверов: - это они!!!
Gentlemen! I am not the last beast! - It is he!!!

Müəllif: Məcid NAMAZOV,
Normal fiziologiya kafedrasının əməkdaşı

Həkimlərimizin növbəti uğurlu orqan köçürmə əməliyyatı

◆ Azərbaycan Tibb Universitetinin Tədris Cərrahiyyə Klinikasında növbəti uğurlu böyrək köçürülməsi əməliyyatı icra olunub. Bu haqda klinikanın transplantologiya şöbəsinin müdiri Anar Namazov məlumat verir.

Həkimin sözlərinə görə, bu yaxınlarda böyrək çatışmazlığından əziyyət çəkən 53 yaşlı pasiyent klinikaya müraciət edib. Diabetik nefropatiya şikayəti ilə müraciət edən bu şəxs 3 ildir dializ xəstəsiymiş: "Diabetik nefropatiya şəkərli diabetin ağırlaşmasıdır və böyrək damarlarının zədələnməsi ilə xarakterizə olunur. Xəstəlik inkişaf edib ağırlaşanda böyrəklərin filtrasiya qabiliyyəti aşağı düşür və arterial təzyiq yüksəlir.

Xəstə böyrək köçürülməsi üçün bizə müraciət etdi. Donor qismində yaxın qohumu çıxış edirdi. Ətraflı müayinələrdən sonra orqan uyğunluğu təsdiqləndi və əməliyyat reallaşdırıldı. Donor laporaskopik üsulla əməliyyat olundu".

A.Namazovun sözlərinə görə, əməliyyat donor və orqanı

qəbul edən xəstədə eyni gündə aparılıb: "Əməliyyat eyni gündə - iki masada aparılıb və iki fərqli briqada tərəfindən icra olunub. Əməliyyat təxminən 4-5 saat davam edib. Donor əməliyyatdan 3 gün sonra, böyrək köçürülən xəstə isə 1 həftə sonra evə buraxılıb".

Şöbə müdiri bildirir ki, bu tip ağır əməliyyatlarda anestezioloji briqadanın peşəkarlığı da böyük rol oynayır.

Kəskin Respirator Distress Sindromuna dair seminar

Fevralın 27-də ATU-nun Tədris Terapevtik Klinikasında həkimlər və rezidentlər üçün növbəti seminar keçirilib

Pulmonologiya şöbəsinin müdiri, assistent Əlizamin Sadıqov "Kəskin Respirator Distress Sindromu" (KRDS) mövzusunda məruzə ilə çıxış edib. O, problemin aktuallığını diqqətə çatdıraraq mövzunu əhatə edən ən son yeniliklər, diaqnostik yanaşmalar və müalicə prinsipləri haqda məlumat verib. Bildirib ki, KRDS xəstəlik deyil, insanların ölümünə gətirib çıxaran çox ciddi ağırlaşmadır.

Bu sindromla bağlı araşdırmaların tarixinə də qısa ekskurs edən mütəxəssis ən tez-tez rast gəlinən simptom və əlamətlərin kəskin tənəffüs pozğunluğuna keçən tənginəfəslik və hipoksemiya, əsas səbəblərin isə pnevmoniya, sepsis, aspirasiya və ağır travma olduğunu deyib.

Məruzəçi qanda oksidləşmənin səviyyəsindən asılı olaraq bu sindromun yüngül, ağır və çox ağır formalarının mövcudluğundan söhbət açıb. Çox sayda pnevmoniya xəstələrinin

olduğunu xatırladaraq pnevmoniya distressini kəskin respirator distressindən ayırmağın vacibliyinə də toxunub. Eyni zamanda sindromun ağ ciyərin zədələnməsi və birbaşa olmayan zədələnmələr səbəbindən əmələ gəlməsinə aydınlıq gətirib: "Bunun ən birinci səbəbi sepsisdir. Sepsisə səbəb isə infeksiyon problemlərdir. O da məlumdur ki, hər sepsis bu sindroma gətirib çıxara bilməz. Əgər sepsisdən yaranırsa, ən azı genezdə alkolkolizmi aramaq lazımdır".

Mütəxəssisin sözlərinə görə, ölüm göstəricisini azaldan yeganə terapiya aşağı tənəffüs həcmi, plato təzyiqi ilə məhdudlaşmış mexaniki ventilyasiya-

dır. Fəsadlara pnevmotoraks, ventilyasiya ilə əlaqəli pnevmoniya, poliorqan çatışmazlığı və uzunmüddətli tənəffüs pozğunluğu ilə müşayiət olunan ağciyər fibrozu daxildir.

Məruzədə adıçəkilən sindromun klinik xüsusiyyətləri ilə yanaşı, qeyri-invaziv metodlardan istifadənin üstünlükləri, vaksin ehtiyatının zəruriliyi, laborator müayinə sahəsində mövcud olan problemlər barədə fikirlər də öz əksini tapıb.

Sindromun klinik mənzərəsini əks etdirən görüntülü şəkillər və slaydlarla müşayiət olunan seminarın sonunda dinləyiciləri maraqlandıran suallar cavablandırılıb.

Uşaq xəstəliklərinin fəsadlarının qarşısını almaq üçün erkən müayinələrin aparılması vacibdir

○ Bəzən uşaq xəstəliklərinə ilk aylarda diaqnoz qoymaq çətin olur. Nəticədə irəliləyən xəstəliyin müalicəsi çətinləşir və körpədə hər hansı bir fəsad yaranır. Bunun qarşısını almaq üçün bir sıra müayinələrin erkən dövrdə aparılması olduqca əhəmiyyətlidir.

Bu sözləri Azərbaycan Tibb Universitetinin Tədris Cərrahiyyə Klinikasının pediatri, tibb üzrə fəlsəfə doktoru Nurəngiz Hacıyeva deyib.

Mütəxəssis bildirib ki, körpə doğulandan sonra 6 saatdan gec olmayaraq geniş qan analizinin laborator müayinəsi aparılmalıdır: "Yenidoğulanlara doğum evində tətbiq edilən "topuq testi" bir sıra metabolik xəstəliklərin - fenilketonuriya, anadangəlmə hipotireoz və s. vaxtında aşkarlanmasına və vaxt itirmədən müalicəyə başlamağa imkan verir. Bununla yanaşı, körpənin birinci ayında bud-çanaq oynaqının ultrasəs, 6-cı həftəsində isə ürəyin dopler müayinələri aparılmalıdır. Görmənin müəyyən edilməsi üçün vaxtında doğulan körpələrin 4-6-cı həftəsində izləmə və fiksasiya reaksiyası varsa, onların 6 ayında və 1 yaşında həkim konsultasiyasına

aparılması tövsiyə olunur. Əgər onların izləmə və fiksasiya reaksiyası qeyd olunmursa, dərhal oftalmoloqun müayinəsindən keçməlidirlər. Vaxtından əvvəl doğulanlarda, xüsusən kütləsi 1500 qramdan az olan yenidoğulanlarda isə torlu qişanın müayinəsi hər 2 həftədən bir aparılmalıdır.

Əşitmənin müəyyən edilməsi üçün doğum evlərində aparılan obyektiv müayinə metodlarının - eşitmə skrinninginin çox vacibdir. Kiçik yaşlı uşaqlarda otoakustik emissiya (OAE) və beyin kötyününün cavab reaksiyalarının (BERA) müayinələri zəruri hesab olunur və aparılır. Bu metodlar həm ilkin diaqnostika, həm də xəstəliyin progressivləşməsinin vaxtında müəyyən edilməsi nöqtəyindən çox əhəmiyyətlidir. OAE və BERA obyektiv müayinə

metodları olmaqla, səs qıçığına qarşı daxili qulağın və beyin kötyününün cavab reaksiyalarını qeyd edərək yeni doğulan və kiçikyaşlı uşaqlarda eşitmənin patologiyasını aşkar edir. Bu müayinələr uşaq anadan olduqdan dərhal sonra aparılmalıdır. BERA belə obyektiv müayinələrin ən həssasıdır. Həmin müayinə üsulu eşitmə azlığını və karlılığı vaxtında aşkarlayıb müalicə etməklə uşağın nitqinin açılması üçün əvəzsiz metoddur".

ATU-nun mətbuat xidməti

Tələbələrımız Budapeştdə keçirilən beynəlxalq konfransda iştirak edəblər

Azərbaycan Tibb Universitetinin II müalicə-profilaktika fakültəsinin IV kurs tələbəsi Ədalət Gəncəliyev və Hərbi Tibb fakültəsinin IV kurs tələbəsi Varis Əsgərli Macarıstanın paytaxtı Budapeştdə keçirilən beynəlxalq konfransda iştirak edəblər.

Budapeştin Semmelweis Universitetinin Tələbə Elmi Cəmiyyəti Assosiasiyası tərəfindən təşkil edilən beynəlxalq konfransda ATU-nun tələbələri Azərbaycanı layiqincə təmsil edəblər. Tələbələrin cərrahi xəstəliklər fənni üzrə professor Fariz Camalovun elmi rəhbərliyi altında təqdim etdikləri "Ezofaqeal divertikula" mövzusunda elmi iş Semmelweis Universitetinin elmi heyəti arasında xeyli maraq doğurub.

Onlar çox nadir görülən patoloji defektin cərrahi üsulla aradan qaldırılması haqqında mövzuda geniş çıxış edəblər. Mövzu ətrafında rəyçilərin müxtəlif suallarını cavablandırıb-

lar. Konfrans çərçivəsində Almaniya, Macarıstan, Rusiya, Ukrayna və digər ölkələrdən dəvət olunmuş professorlar tələbələrə mühazirələr oxuyublar, geniş diskussiya aparılıb. Həmçinin tələbələrə laparoskopik bacarıqlar əsasında təlim keçirilib. Təlimin sonunda baş tutan yarışmada ATU-nun tələbələri yenə də yüksək məharət göstərərək, fərqli ölkələrdən beynəlxalq tələbələr arasında III yerə çıxıblar.

Konfransın bağlanış mərasimində ATU-nun tələbələri Semmelweis Universitetinin rəsmi sertifikat və diplomları ilə təltif olunublar.

Vitaminlər maddələr mübadiləsində böyük rol oynayır

İnsan orqanizminə lazım olub, orqanizmin yaşaması üçün vacib olan bir çox maddələr qida vasitəsilə orqanizmə daxil olur və orqanizmdə öz funksiyasını yerinə yetirir. Bir çox maddələr isə orqanizmin özü tərəfindən alınır. Orqanizmin özündə də müxtəlif maddələrin miqdarı müxtəlif olur.

Məsələn, orqanizmin qurulmasında iştirak eləyən zülal insan orqanizminin 45%-ini təşkil edir. Ümumiyyətlə insanın zülal gündəlik tələbatı 80 qramdan 100 qrama qədərdir.

İnsan orqanizminin 2%-i karbohidratlardan ibarətdir.

Yaşlı insanların orqanizmində 10-12 kq lipid (piyağ) olur. Bunların 7-8 kiloqramı ehtiyat lipidləri olub, orqanizmin qurulmasında iştirak eləyir. Lipidlər orqanizmdə həm də enerji funksiyası yerinə yetirir.

Elə maddələr də var ki, onlar orqanizmdə cüzi miqdar olurlar. Buna baxmayaraq, onlar orqanizmin yaşaması üçün çox vacibdir. Belə birləşmələrə vitaminlər də aiddir.

Orqanizmdə müxtəlif növ vitaminlər (A, B, D, K, E, C) olur.

B12 vitamininə gündəlik tələbat 2 mq, D vitamininə 12-25 mq, A, K, B vitaminlərinə 1-3 mq, E vitamininə 20-50 mq, C vitamininə isə 50-100 mq-dır.

İlk dəfə düyü kəpəyindən alınmış vitaminlərin molekulyunda amin qrupu (NH₂) olduğu müəyyən edilmişdir. Ona görə də onlara vitamin, yəni həyat amini adı verilmişdir.

Hal-hazırda məlum olan vitaminlərin bəzilərində amin qrupu yoxdur. Buna baxmayaraq, vitamin adı saxlanılır və geniş istifadə edilir.

Vitaminlərin orqanizmdə özlərinə məxsus səciyyəvi xüsusiyyətləri vardır.

Hər şeydən əvvəl nəzərə almaq la-

zımdır ki, vitaminlər orqanizmin qurulmasında iştirak etmir, energetik material kimi istifadə olunmur və digər əvəzolunmayan birləşmələr kimi orqanizmə ancaq qidanın tərkibində daxil olurlar. Digər maddələrdən fərqli olaraq vitaminlər orqanizmə cüzi miqdar lazım olurlar. Buna baxmayaraq, maddələr mübadiləsinin tənzim olunmasında çox böyük rol oynayırlar.

Orqanizmə daxil olan digər maddələrdən fərqli olaraq, vitaminlərin həm az, həm də çox qəbul edilməsi orqanizmə mənfi təsir göstərir və müəyyən xəstəliklərin əmələ gəlməsinə səbəb olur. Məsələn, müəyyən bir vitaminin tamamilə çatışmaması nəticəsində yaranan xəstəliyə avitaminoz, normadan az olması nəticəsində əmələ gələn xəstəliyə hipovitaminoz, normadan artıq olduqda baş verən xəstəliyə isə hipervitaminoz deyilir.

Faiq HƏSƏNOV,
Ümumi və toksikoloji kimya kafedrasının dosenti

Nanotexnologiyalı qidalarımız

Nanotexnologiyanın və nanomateriaların istifadəsi dövrümüzün ən perspektivli sahələrindədir.

Nanomaterialar istehsalın bir çox sahələrində, o cümlədən qida sənayesində də geniş istifadə edilir. Bu texnologiya ilə istehsal edilmiş materialar nadir xassələrə malikdirlər. Onlar müxtəlif fiziki, kimyəvi, bioloji və s. xassələr daşıyırlar, nanohissəciklərin iltihab törədici riski də mövcuddur.

Nanotexnologiya üsulu ilə ölçüləri 1-100 nanometr (nm) olan kiçik hissəciklər yaratmaq mümkün olur. Tərkibində nanohissəciklər olan materialar müxtəlif keyfiyyət və xassə qazanırlar. Hazırda tərkibində oksidlər, nitratlar, müxtəlif metallar olan nanomateriaların istehsal miqyası genişlənməkdədir. Belə vəziyyət nanohissəciklərin ətraf mühitə daxil olmasına, onların ətraf mühit obyektlərində, eləcə də ərzaqlarda, qida maddələrində toplanmasına səbəb olacaqdır. Yaranmış vəziyyət nanomateriaların insan sağlamlığına, kənd təsərrüfatı heyvanlarına, bitkilərə zərərli təsir göstərməsinə səbəb ola bilər. Digər tərəfdən, nanotexnologiyanın qida sənayesində geniş tətbiq edilməsi nanohissəciklərin yeyinti məhsullarının tərkibinə daxil olmasına səbəb olur. Nanohissəciklərin kiçik ölçüləri və müxtəlif formaları onlara imkan verir ki, orqanizmdə nüklein turşuları, zülallara birləşsin, membran strukturlarına daxil olsun, hüceyrənin tərkib hissələrinə keçərək, biosubstratların funksiyalarının dəyişməsinə səbəb olsun. Bu xüsusyyətlər nəzərə alındıqda nanomateriaların orqanizm üçün potensial risk təşkil etməsi gigiyenik baxımdan qiymətləndirilməlidir.

Qida maddələrinin istehsalında nanohissəcikli məhsullar qablaşdırıcı materialar kimi geniş istifadə edilir. Bu materialar qidaların yararlılığı müddətini artırır, onun xarab olmasının qarşısını alır. Çünki nanomaterialar qoruyucu funksiya yerinə yetirir. Belə ki, qablaşdırıcı materiala nanohissəciklərin daxil edilməsi Günəşin ultrabənövşəyi şüalarının udulmasına səbəb olaraq, qidanın xarab olmasının qarşısını alır (fotoparçalanmanın). Nəticədə, belə qablaşdırıcılarda olan bitki yağları, qənnadı məmulatlar, bioloji aktiv əlavələr, vitamin preparatları uzun müddət xarab olmur.

Qablaşdırıcı nanomateriaların qidanı havanın oksigeninin parçalayıcı təsirindən də qoruyur. Belə ki, qablaşdırıcı nanomaterialar qazlaşdırılmış alkoqolsuz içkilərin, eləcə də asan oksidləşən heyvani və bitki mənşəli yağların, mayonezin və s. havanın oksigeninin oksidləşdirici təsirindən qorunması üçün istifadə edilir.

Hazırda strukturuna antioksidant, antibakterial xassəli nanohissəcikləri yerləşdirməklə bakteriosid, antiseptik qablaşdırıcı materialar istehsal edilir. Bu materialar qida maddələrində müxtəlif bakteriyaların çoxalmasını qarşısını almaqla, qida maddəsinin xarab olmaqdan qoruyur (əsasən gümüş metallı nanohissəciklər istifadə edilir).

Nanotexnologiya üsulu ilə qida kimi yeyilən qablaşdırıcı materialar da istehsal edilir. Belə ki, meyvə və tərəvəz, pendir, çörək və qənnadı məmulatlar nanoölçülü parofin, mum və bu kimi materiallarla örtülməklə xarab olmadan qorunmuş olur.

Hazırda qida sənayesində nanonişanlar, nanosensordlarda istifadə edilir. Bu materialar istehlakçıya ərzağın təhlükəsizliyi haqqında informasiya verir.

Qida sənayesində istifadə edilən nanomateriaların insan orqanizminə biouyğunluğu, onun ferment profilinə müvafiqliyi tədqiq edilməli, onlar sanitariya-kimyəvi, toksikoloji ekspertizadan keçməlidir, qidanın tərkibində olan zərərli nanohissəciklərin miqdarı və qablaşdırıcı materialdan qidaya keçə bilən maddələrin sağlamlığa zərər verə bilməsi üzərində ciddi gigiyenik nəzarət olmalıdır. Son dövrdə nanohissəciklərin toksiki təsiri, orqanizmdə paylanması, sağlamlıq üçün risk potensialı məsələləri geniş tədqiq edilir. Eləcə də, nanohissəciklərin gigiyenik normalaşdırılması istiqamətində geniş tədqiqat işləri aparılır, onların uzaqlaşmış effektlərinin öyrənilməsinə də diqqət artırılıb, o cümlədən onların təsir müddəti, doza-effekt münasibətləri öyrənilir.

Düşünürük ki, qida sənayesində istifadə edilən nanomateriaların təhlükəsizliyi təmin ediləcəkdir.

Aydın Məmmədov,

Ümumi gigiyena və ekologiya kafedrasının dosenti, əməkdar ali məktəb işçisi, əməkdar müəllim

Dünya Səhiyyə Təşkilatı: təhlükəsiz qidalanmanın 5 əsas prinsipi

Dünya Səhiyyə Təşkilatı (DST) qida mənşəli xəstəliklərin qarşısını almaqdan ötrü hamını sadə qaydalara riayət etməyə çağırır.

AZƏRTAC xəbər verir ki, DST-nin mürciətinə deyilir: "Ərzaq məhsulları istehlakçıları onların təhlükəsizliyi üçün əsas məsuliyyət daşıyır. Lakin siz özünü və ailənizi 5 əsas prinsipi tətbiq edərək qida mənşəli xəstəliklərdən qoruya bilərsiniz".

DST patogen (xəstəlik törədən) mikroorqanizmlərdən xilas olmaq üçün bu şərtləri yerinə yetirməyə çağırır: yoluxmanın qarşısını almaq məqsədilə təmizliyə riayət etmək; çiymə və hazır yeməkləri qarışdırmaq; mikroorqanizmlərin məhv edilməsindən ötrü yeməyi mükəmməl hazırlamaq; bakteriyaların inkişafının qarşısını almaqdan ötrü ərzaqları təhlükəsiz temperaturda saxlamaq; yoluxmanın qarşısını almaq məqsədilə təmiz sudan və təmiz qida xammalından istifadə etmək.

Əczaçılıq fakültəsinin tələbələri üçün yeni vəsait hazırlanıb

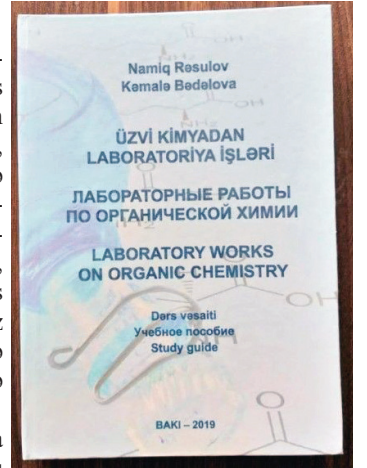
Azərbaycan Tibb Universitetinin əczaçılıq fakültəsinin tələbələri üçün "Üzvi kimyadan laboratoriya işləri" adlı yeni vəsait hazırlanıb. Dərslük kafedranın əməkdaşları - dosent Namiq Rəsulov və assistent Kamala Bədəlova tərəfindən tərtib olunub.

Yeni dərs vəsaitində üzvi birləşmələrin tədqiqinə, üzvi maddələrin alınma üsullarına və onların kimyəvi xassələrinin təcrübi yolla öyrənilməsinə xüsusi yer verilib. Səbəb dərman preparatlarının böyük əksəriyyətinin üzvi mənşəli kimyəvi birləşmələrdən təşkil olunması, üzvi mənşəli kimyəvi birləşmələrin kimyəvi və fiziki-kimyəvi tədqiqat üsullarının əczaçılar üçün əhəmiyyət daşı-

ması ilə bağlıdır.

Qeyd edək ki, ümumi və toksikoloji kimya kafedrasında tədris olunan üzvi kimya müstəqil fənn kimi ətraflı öyrənilir. Odur ki, üzvi kimyadan təcrübi-məşğələ dərslərinin keçirilməsi üçün laboratoriya işlərinin aparılması çox vacibdir. Bu səbəbdən, iki hissədən ibarət olan dərs vəsaitinin birinci hissəsi payız semestri üçün nəzərdə tutulub və doqquz laboratoriya işini özündə cəmləşdirib.

"Üzvi kimyadan laboratoriya işləri" adlı yeni vəsait əczaçılıq və təbabət elmlərini öyrənən tələbələrin gənc mütəxəsis kimi formalaşmasında və ixtisasların artırılmasında mühüm rol oynayır. Dərs vəsaitinin müsbət cəhətlərindən biri də

vəsaitin Azərbaycan, rus və ingilis dillərində yazılmasıdır ki, bu da fakültədə təhsil alan bütün tələbələrin həmin vəsaitdən istifadə etməsinə imkan yaradır.

Yeni dərs vəsaitləri işıq üzünə görüb

Tibbi biologiya və genetika kafedrasının əməkdaşları, baş müəllimlər Aynur Ənsərova, Pərvanə Mahmudova, assistent Gülnarə Vəliyeva və müəllim Zümrüd Abasadənin birgə əməkdaşlığı ilə yaxın günlərdə 2 dərs vəsaiti işıq üzünə görüb.

İlk dərc olunan vəsait hazırlıq şöbəsinin Azərbaycan bölməsində təhsil alan dinləyicilər üçün nəzərdə tutulmuş "Hazırlıq şöbəsinin müdavimləri üçün testlər toplusu" adlanır.

Bu dərs vəsaiti Universitetimizdə tədrisə cəlb edilən və tələbə adı qazanmaq istəyi olan dinləyicilərin biologiya fənni üzrə keçilən dərsləri daha asan mənimsəməsinə təkan

vermək və onların testlərlə işləmək vərdişini sürətləndirmək məqsədilə işlənilib hazırlanıb.

Digər dərs vəsaiti isə "Genetikadan məsələlər məcmusu"dur. Kafedrada genetika bölməsinin həm hazırlıq şöbəsinin dinləyicilərinə, həm də I kurs tələbələrinə tədris olunduğunu nəzərə alsaq, bu toplunu da ilk vəsait qədər yararlı mənbə hesab etmək olar. Müəlliflərin sözlərinə görə, kafedra əməkdaşlarının birgə fəaliyyətinin bu cür uğurlu nəticələnməsi sevindirici haldır. Hər 2 dərs vəsaitinin elmi redaktoru olan kafedranın baş müəllimi Kamil Çobanov da vəsaitlərdə materialların muasir meyarlara tam uyğun şəkildə toplanmışını vurğulayıb, nəşr edilən hər bir vəsaitin elmə yeni nəfəs və baxış gətirdiyini açıqlayıb. Müəlliflər hər iki vəsaitdən orta məktəb və lisey şagirdləri, habelə abituriyentlərin də faydalana biləcəklərini deyiblər.

Genlər insanın təkə xarici görünüşünü deyil, xarakterini də müəyyən edir

Ənənəvi olaraq belə hesab edilir ki, xarakterin xüsusiyyətlərini ilk növbədə mühit və tərbiyə formalaşdırır. Lakin Amerika alimləri sübut ediblər ki, şəxsiyyətin xarakterinin formalaşmasına genlər də ciddi təsir göstərir.

AZƏRTAC xəbər verir ki, gözün rəngi və ya burunun forması kimi fiziki xüsusiyyətlərin valideynlərdən uşaqlara necə ötürüldüyü genetiklərə yaxşı məlumdur. Lakin bir çox psixoloji xüsusiyyətləri də çox vaxt irsiyyət müəyyən edir. Pensilvaniya Universitetinin bir qrup tədqiqatçısı uşaqların xarakterindəki müsbət xüsusiyyətlərin formalaşmasına valideynlərin genlərinin töhfəsini müəyyən etmək qərarına gəlib. Komanda 720 cüt bacı və qardaş, o cümlədən ögey bacı və qardaşlar barədə məlumatlardan istifadə edib. Belə müxtəliflik genetik faktorların təsirini ümumi mühit və tərbiyədən fərqləndirməyə imkan verir.

İştirakçıların psixoloji xüsusiyyətləri yeniyetmə yaşında və yetkinlik yaşından sonra test edilib. Tədqiqatçılar valideynlərin davranışını – onların nə dərəcədə qayğıkeş olduğunu, münasibətlərə, habelə uşaqlarını danlamağa və ya tərifləməyə meyilli olub-olmadıqlarını, qiymətləndiriblər.

Təhlil göstərib ki, xarakterin, məsələn, məsuliyyətlik və vicdanlılıq kimi müsbət xüsusiyyətlərini qismən irsiyyət müəyyən edir. Lakin tərbiyədən də çox şey asılıdır.

Tədqiqatçıların fikrincə, nəticələr irsiyyət və tərbiyə arasında mürəkkəb qarşılıqlı əlaqənin olduğunu göstərir. Məsələn, əgər uşaq "doğru" davranışa meyillidirsə, valideynlər onun xarakterində müsbət xüsusiyyətlərin inkişafına kömək edirlər. Lakin bunun tam əksi də ola bilər.

Müəlliflər bildirirlər ki, genlər insanın xarakterini onun fiziki cəhətləri kimi dəqiq müəyyən etməsə də, onların təsirini danmaq olmaz. Bu, uşaqların tərbiyəsində səhvlərin qarşısını almağa kömək edir.

Genlərdə təkə xarakterin xüsusiyyətləri deyil, həm də zərərli vərdişlər kodlaşdırılıb. Beynəlxalq miqyasda aparılan tədqiqatın nəticələrinə görə, tütünə və alkoqola meyillilik çox vaxt irsi faktorlarla bağlı olur.

Ayaqüstü yeməklərin zərərləri

Alimlər ictimaiyyətə orta əsrlərə aid "Kataloniya atlası" əlyazmasını təqdim ediblər. "Live Science"-in məlumatına görə, əlyazmada Yer in mərkəzində tarixdə ən varlı insan təsvir edilib.

Əgər insan ayda bir dəfə ayaqüstü yeməklərlə qidalansa, orqanizmə ciddi bir zərər qəyməz. Ancaq hər gün qidalansa, onda bir müddətdən sonra orqanizmdə qüsurlar meydana çıxar. Döymüş yağlardan hazırlanmış qidalar yüksək kalorili olur, bir sıra xəstəliklərə yol açır. Qəbul etmək nə qədər çətin olsa da, çəkini ifrat dərəcədə artıran birinci səbəb ayaqüstü yeməklərdir.

məhsullar toxluq hissi yaratmağa qadir deyil. Qazlı içkilər və kokteyllərin tərkibində çoxlu miqdarda şəkər var, bəziləri sidikqovucu xüsusiyyətə malikdir və orqanizmə ciddi zərər yetirir.

Əgər insan hələ də tez hazırlanan ayaqüstü yeməklərdən imtina edə bilmirsə, ən azından orqanizmə zərər yetirməyən məhsullarla qidalana bilər. Belə ki, müxtəlif ayaqüstü qida məkanlarında sağlam na-

Bu barədə AZƏRTAC-a Azərbaycan Tibb Universitetinin Tədris Cərrahiyyə Klinikasının həkim-cərrahi, bariatrik diyetoloq, tibb elmləri üzrə fəlsəfə doktoru Vəfa Paşazadə məlumat verib.

Sağlam qidalanma üzrə mütəxəssis deyib: "Uşaqlar və tələbələr tez hazırlanan yüksək kalorili ayaqüstü yeməklərə üstünlük verirlər. Bir çox ailələrin ayaqüstü yeməklər təklif edən məkanlarda qidalanmağına baxmayaraq, böyük ölçüdə hər zaman burada hazırlanan yeməklərə xüsusi dəyər vermirlər və imtina edirlər. Ayaqüstü yeməklər niyə zərərli hesab olunur? Çünki artıq çəki və piylənməyə səbəb olur. Vitamini olmayan bu cür bütün yeməklərin tərkibini çox kalorili və çoxlu miqdarda yağ və şəkər təşkil edir. Belə qidalar qaraciyəri yükləyən və ürək-damar sistemində zərər verən bir çox heyvan mənşəli yağlarla zəngindir. Karbohidratlarla və yağlarla zəngin olan

hər etmək olar. Uşaqlar belə məkanlara gətirilsə, qazlı içkiləri portağal və yaxud alma şirəsi, qızardılmış kartofu isə tərəvəz salata və meyvə ilə əvəz etmək məsləhətdir. Salat sifariş verərkən sirkə tərkibli xardal və ketçup kimi məhsullardan da almaq mümkündür. Burgerlərə pendir və ya donuz basdırması əlavə etmək əvəzinə müxtəlif tərəvəz növlərindən istifadə etmək olar. Yeməyə duz qatmamaq, əgər seçim varsa, mətbəx sobasında bişmiş ətə üstünlük vermək tövsiyə olunur. Mal əti və quş ətinin arasında seçim olarsa, əlbəttə ki, quş ətinə seçmək daha yaxşıdır. Qidani tələsmədən və kiçik hissələrlə yeməyi vərdis halına gətirmək lazımdır.

Ümumiyyətlə, evdə hazırlanan yeməklərdən daha faydalısı yoxdur. Lif və vitaminlərlə zəngin olan meyvə-tərəvəzlə qidalanmaq tövsiyə edilir. Yüksək kalorili və yağlı qidalardan imtina etməklə həm görkəmi, həm də sağlamlığı qorumaq olar".

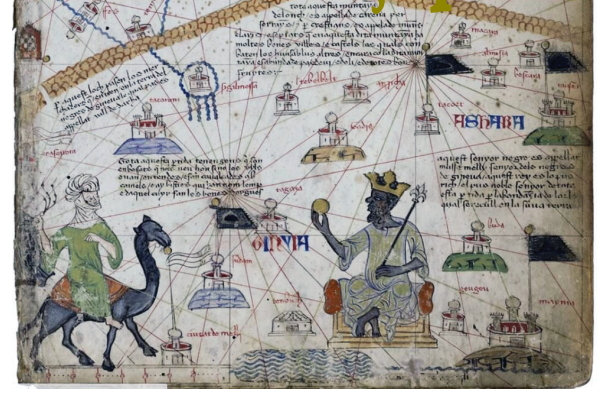
Bəşər tarixində ən varlı insanın adı açıqlanıb

Alimlər ictimaiyyətə orta əsrlərə aid "Kataloniya atlası" əlyazmasını təqdim ediblər. "Live Science"-in məlumatına görə, əlyazmada Yer in mərkəzində tarixdə ən varlı insan təsvir edilib.

AZƏRTAC "Rossiyskaya qazeta"ya istinadla xəbər verir ki, XIV əsrə aid nadir atlas ABŞ-in Şimal-Qərb Universitetinin İncəsənət Muzeyində açılan sərgidə təqdim edilib. 1375-ci ildə Aralıq dənizinin Mayorka adasında tərtib edilən xəritədə Afrikanın orta əsrlərdə nəhəng sərvətindən və nüfuzundan danışılır. Xəritədə tarixdə ən varlı insan hesab edilən Mali imperiyasının hökmdarı Mansa Musa təsvir edilib. O, regionda qızıl hasilatına bütünlüklə nəzarət edib. Həmin dövrlərdə isə Mali qızılı ən təmiz idi və ona böyük tələbat vardı.

"Bu gün kimsə onun qədər var-dövlətə sahib olmasını təsəvvürə gətirmək çox çətindir. İmperiyasının bütün sərvətləri Musa üçün əlyətərli idi", - deyər muzeyin əməkdaşı Bikford Berzok bildirib.

Mali qızılı, xüsusən XIV əsrdə hakim mövqe tutan valyutanın - dinarların zərb edilməsində istifadə olunurdu. Həmin sikkələrin məhz Musanın qızılardan kəsilməsi bu yaxınlarda şifri açılmış o

dövrün ərəb mətnlərində aşkar edilib.

Musa tarixdə qızılın qiymətini təkbəşinə nizamlayan yeganə insan hesab olunur. Onun 1324-1325-ci illərdə Məkkədə Həcc ziyarətini necə icra etməsi barədə əhvalat məlumdur. Hökmdar yolboyu yoxsullara çoxlu qızıl paylayıb və böyük məbləğdə vəsaitə mallar alıb. Bu, o dövrdə iri şəhərlərdə qızılın devalvasiyasına gətirib çıxarıb.

Geomaqnit qasırğaları insanın sağlamlığına təsir göstərə bilər

Geomaqnit qasırğalarının Yer üzündə həyat fəaliyyətinə təsir göstərməsi barədə fərziyyələr çoxdan məlumdur. Rusiyalı tədqiqatçılar kosmosun insan sağlamlığını dəyişə bilməsi barədə yeni tədqiqatlar aparırlar.

AZƏRTAC "MedikForum" saytına istinadla xəbər verir ki, Rusiya Elmlər Akademiyası Sibir bölməsinin Y.Q.Şafer adına Yakutsk İnstitutundan olan alimlər Yakutiya yarım il ərzində aparılmış tədqiqatlar əsasında ürək-damar sistemi xəstəlikləri ilə geomaqnit qasırğaları arasında birbaşa əlaqə olmasını müəyyən ediblər. Geomaqnit qasırğaları ilə bağlı təbiət hadisələri barədə məlumatları region üzrə təcili tibbi yardım işçilərinin çağırışlarla bağlı qeydi-

yat məlumatları ilə müqayisə edən alimlər insult, infarkt, hipertoniya kriz və digər ürək xəstəlikləri ilə əlaqədar statistikani təhlil edərək bu qənaətə gəliblər ki, məhz geomaqnit fəallığı artan dövrlərdə həkimlərə müraciətlərin sayı çox olur.

Tibb mütəxəssislərinin statistik məlumatlarını öyrənmək üçün təqribən 144 min nəfərə aid məlumatlar təhlil edilib. Araşdırmanın nəticələri "Kosmik havanın biotrop təsiri" adlı elmi iş şəklində dərc olunub. Bu işdə geomaqnit fəallığı günlərində qanın özlülüyünün və onun mikrosirkulyasiyasının dəyişmələri təsvir edilir.

Onu da qeyd etmək lazımdır ki, alimlərin heç də hamısı yakutiyalı həmkarlarının gəldiyi nəticələrlə razılaşmırlar. Məsələn,

I.M.Seçenov adına Birinci Moskva Dövlət Tibb Universitetində Saxa Respublikasından olan elmi qrupun işi barədə tənqidi fikir söyləyiblər. Paytaxt ekspertləri əmindirlər ki, sözügedən araşdırmada göstərilən statistikaya belə bir fakt təsir göstərib: İnsanlar səhhətinin pisləşməsinə çox vaxt hava şəraitinin dəyişməsi ilə izah etməyə meyilli olur, halbuki, bəzən belə hallar meteoroloji şəraitlə əsla bağlı olmur.

İspaniya aptekləri saxta dərmanlara qarşı yeni Avropa sistemini dövrüvəyə buraxırlar

Kontrafakt dərmanların qanuni təchizat sırasına düşməsinin qarşısının alınması istiqamətində Avropa normaları əsasında təsdiq edilmiş İspaniyanın Dərman Vasitələrinə Nəzarət Sistemi (SE-veM) bu gündən İspaniyanın 22 min aptekində qüvvəyə minəcək.

AZƏRTAC xəbər verir ki, yoxlama mexanizmi dərman vasitələri qablaşdırmasına iki qurğunun - konteyneri fərdi şəkildə yoxlayan unikal identifikator və ya ikiölçülü "Datamatrix" kodu və daxili qablaşdırma manipulyasiyaya qarşı qurğunun qoşulmasından ibarətdir.

Bu qurğular aptekdə əcazi tərəfindən verildiyi an yoxlanılmalı və autentifikasi-

ya edilməlidir: hər konteynerin kodu skan ediləcək və milli anbara qoşulacaq, verilən dərmanın əcazılıq zavodundakı dərman ilə eyni olması təsdiqləməkdən ötrü Avropa platforması ilə sinxronlaşdırılacaq.

Əcazılıq Kollecləri Baş Şurasının prezidenti Xesus Aqilara deyib: "İspaniya çoxsaylı aptek ofislərinin mövcud olduğu ölkədir. Avropa qaydalarına vaxtında və

uyğun cavab verə bilməyimiz faktı bizim üçün qürur mənbəyidir. Yeni tədbirlər vətəndaşların təhlükəsizliyi üçün əlavə bonuslar olacaq"

Allah rəhmət eləsin!

Hərbi tibb fakültəsinin əməkdaşları fakültənin rəisi Çingiz Əlləzova əmisi

Kamran bəyin

vəfatından kədərli vəziyyətlərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verirlər.

Tibbi fizika və informatika kafedrasının əməkdaşları kafedranın baş müəllimi Nəzakət Kərimliyə əzizi

Natiq Qocayevin

vaxtsız vəfatından kədərli vəziyyətlərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verirlər.

Qidalanma və kommunal gigiyena kafedrasının əməkdaşları kafedranın laborantı Mahirə Pənahovaya qayınatası

Səyyad Pənahovun

vəfatından kədərli vəziyyətlərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verirlər.

İnsan anatomiyası və tibbi terminologiya kafedrasının əməkdaşları kafedranın laborantı Arzu Abbasovaya atası

Fərrux Mustafayevin

vəfatından kədərli vəziyyətlərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verirlər.

İnsan anatomiyası və tibbi terminologiya kafedrasının əməkdaşları kafedranın assistenti Səbinə Əliyevaya bibisi

Reyhan xanımın

vəfatından kədərli vəziyyətlərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verirlər.

"Təbib" idman klubunun əməkdaşları professor Zakir Məmmədova həyat yoldaşı

Şəkərxanım Ələhməd qızının

vaxtsız vəfatından kədərli vəziyyətlərini bildirir və dərin hüznə başsağlığı verirlər.

Etibarsız sayılır

I müalicə-profilaktika fakültəsinin IV kurs, 12^b qrup tələbəsi Sabri Taşkın adına verilmiş tələbə bileti və müvəffəqiyyət kitabçası itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Əcazılıq fakültəsinin I kurs, 518^{a1-b} qrup tələbəsi Yusublu Elçin Kamran oğlunun adına verilmiş müvəffəqiyyət kitabçası itdiyi üçün etibarsız sayılır.

II müalicə-profilaktika fakültəsinin II kurs, 218^{i-2b} qrup tələbəsi Yonus Aliasghar Hasan oğlunun adına verilmiş tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

II müalicə-profilaktika fakültəsinin I kurs, 218^{a6b} qrup tələbəsi Əliyeva Mələkxanım Teyyub qızının adına verilmiş tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

II müalicə-profilaktika fakültəsinin II kurs, 317^{a11} qrup tələbəsi Murat Siper Mehmet Garip oğlunun adına verilmiş tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

II müalicə-profilaktika fakültəsinin III kurs, 369^b qrup tələbəsi Ömer Faruk Haytanın adına verilmiş müvəffəqiyyət kitabçası itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Qarabağlı Cəvahir Mirzə qızına 2018-ci ildə Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən praktik fəaliyyətə buraxılmasına görə verilmiş şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

I müalicə-profilaktika fakültəsinin IV kurs, 2^b qrup tələbəsi Məmmədli Hikmət Allahqulu oğlunun adına verilmiş müvəffəqiyyət kitabçası itdiyi üçün etibarsız sayılır.

II müalicə-profilaktika fakültəsinin VI kurs, 281^b qrup tələbəsi Xudiyev Elməddin Elmidar oğlunun adına verilmiş müvəffəqiyyət kitabçası itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Baş redaktor
ELDAR İSMAYIL

Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.
Əlyazmalar geri qaytarılmır.

Qəzet "Təbib" qəzetinin kompyuter mərkəzində yığılır, səhifələnilir, "Bəxtiyar-4" İKŞ-də çap olunur.

ÜNVANIMIZ:
Mərdanov qardaşları - 98^c
2-ci mərtəbə,
Tel.: 595-24-97
tabibqazeti@gmail.com

Lisensiya H - 022633
İndeks -0269
Sayı 2200